

2019-02-25

Justitiedepartementet

Enheten för brottmålsärenden och internationellt
straffrättsligt samarbete

Rådets möte för rättsliga och inrikes frågor (RIF) den 7–8 mars 2019

Dagordningspunkt 14

Rubrik: Beslut om förhandlingsmandat för EU beträffande det andra tilläggsprotokollet till Budapestkonventionen
= Riktlinjedebatt

Dokument: Det har ännu inte presenterats något dokument för behandlingen i rådet.

Tidigare dokument: 6110/2019, 6110/2019 ADD 1, 9418/2018 och Fakta-PM (2017/18:FPM88).

Tidigare behandlad vid samråd med EU-nämnden: 1 juni 2018.

Tidigare behandlad vid överläggning med eller information till riksdagsutskott: information till justitieutskottet den 31 maj 2018

Bakgrund

Kommissionen presenterade förslag till en förordning om e-bevisning respektive ett direktiv om juridiska representanter våren 2018. Förordningen introducerar en European Production Order och European Preservation Order, dvs. en order att lämna ut respektive spara redan lagrad information. Bl.a. sociala medieföretag som Facebook och Google omfattas. En order får skickas direkt till en leverantör i en annan medlemsstat och behöver inte, som i dag, gå via myndigheterna i den andra medlemsstaten. Direktivet fastställer att samtliga tjänsteleverantörer som erbjuder sina tjänster inom EU ska utse en representant som ska vara behörig att ta emot och besvara bl.a. nämnda ordrar. Vid rådsmötet i

december nådde medlemsstaterna en överenskommelse om allmän inriktning avseende förordningen, medan förhandlingarna i rådet beträffande direktivet just har avslutats. Allmän inriktning för direktivet väntas nås vid kommande rådsmöte.

Parallellt med dessa förhandlingar pågår arbete inom Europarådet med att ta fram ett andra tilläggsprotokoll till den s.k. Budapestkonventionen (Europarådets konvention om it-relaterad brottslighet), där bl.a. ungefär samma frågor är tänkta att regleras. Eftersom Sverige ännu inte har tillträtt konventionen (eller det första tilläggsprotokollet) får vi enbart delta i förhandlingarna som observatörer. EU är dock inte part till konventionen och har precis som Sverige endast observatörsstatus och saknar rösträtt. De enskilda medlemsstaterna kommer att behöva ratificera tilläggsprotokollet för att bli bundna av det.

Den 5 februari i år presenterade kommissionen ett utkast till förhandlingsmandat. Enligt mandatet ska det övergripande målet för förhandlingsarbetet vara att säkerställa att tilläggsprotokollen stämmer överens med EU-lagstiftningen särskilt vad gäller utredningsbefogenheter som beviljas parter utanför EU, säkerställa respekten för bl.a. grundläggande fri- och rättigheter, samt vara förenligt med förslaget till förordning om e-bevisning i dess slutliga antagna form. Det anges särskilt att EU inte bör motsätta sig att det i det andra tilläggsprotokollet införs ytterligare skyddsåtgärder och skäl för avslag än i förslaget till förordning om e-bevisning.

Förhandlingarna i Europarådet planeras att intensifieras efter sommaren och utkastet till förhandlingsmandat är nu föremål för diskussion bland medlemsstaterna. Senast diskuterades det på tjänstemannanivå den 12 februari i år. Utkastet kommer även att behandlas på expertnivå den 1 mars.

Vid det aktuella rådsmötet den 7-8 mars ska utkastet till förhandlingsmandat behandlas och ministrarna kommer troligen att ombes att ta ställning till huruvida det kan ligga till grund för EU:s delaktighet i förhandlingarna i Europarådet.

Rättslig grund och beslutsförfarande

Kommissionen menar att de har exklusiv behörighet att förhandla tilläggsprotokollet då det kan påverka gemensamma regler eller ändra räckvidden för dessa (artikel 3.2 EUF-fördraget). De gemensamma regler som avses är bl.a. direktivet om en europeisk utredningsorder, dataskyddsförordningen och förslag till förordning om e-bevisning.

Svensk ståndpunkt

Även om det kan ifrågasättas huruvida EU ska anses ha exklusiv kompetens att förhandla om tilläggsprotokollet till Budapestkonventionen är det positivt att arbetet kring elektronisk bevisning inom Europarådet och EU koordineras. Regeringen välkomnar därför att kommissionen bevakar gemensamma EU-intressen inom ramen för förhandlingarna i Europarådet. Det utkast till förhandlingsmandat som presenterats kan stötts. Det är viktigt att vi även fortsättningsvis bevakar skyddet för enskildas rättssäkerhet, personliga integritet, inklusive dataskydd, samt grundläggande fri- och rättigheter i förhandlingarna. Detsamma gäller skyddet för våra svenska grundlagsregler om tryck- och yttrandefrihet. Det bör inte vara en lägre skyddsnivå i förhållande till tredjeländer än vad som kommer att gälla mellan medlemsstaterna enligt förordningen om e-bevisning. Vidare är det positivt att även förhandlingarna i Europarådet väntas fokusera på det underliggande problemet att tjänsteleverantörerna kan omfattas av motstridiga krav enligt tredjelands och EU-lagstiftning. En ordning behövs som medför att dessa konflikter överhuvudtaget inte uppstår.

Europaparlamentets inställning

-

Förslaget

Utkastet till förhandlingsmandat syftar till att ge kommissionen mandat att å EU:s vägnar delta i förhandlingarna i Europarådet. Mandatet syftar också till att säkerställa att den slutliga utformningen av tilläggsprotokollet upprätthåller ett starkt skydd för bl.a. grundläggande fri- och rättigheter för enskilda samtidigt som de t.ex. tillgodoser problemet med att tjänsteleverantörer kan omfattas av motstridiga krav enligt tredjelands lagstiftning och EU-lagstiftning. Kommissionen bedömer att de har exklusiv behörighet att förhandla tilläggsprotokollet.

Gällande svenska regler och förslagets effekter på dessa

Beslutet om detta förhandlingsmandat väntas inte föranleda förändringar i svensk lagstiftning. Sverige behöver aktivt underteckna och ratificera det slutliga tilläggsprotokollet för att bli bundet av dess innehåll.

Ekonomiska konsekvenser

Regeringen bedömer att beslut om detta förhandlingsmandat inte kommer att ha någon effekt på EU:s budget. De slutliga finansiella effekterna av förslaget bedöms inte heller påverka statsbudgeten. Eventuella budgetära konsekvenser kommer att finansieras inom befintliga ramar.

Övrigt

European Production order: Ett bindande beslut av en myndighet i en medlemsstat, som ålägger en tjänsteleverantör som erbjuder sina tjänster inom EU och är etablerad eller representerad (genom en juridisk representant som utsetts enligt direktivet om e-bevisning) i en annan medlemsstat att lämna ut elektronisk bevisning.

European Preservation order: Ett bindande beslut av en myndighet i en medlemsstat, som ålägger en tjänsteleverantör som erbjuder sina tjänster inom EU och är etablerad eller representerad (genom en juridisk representant som utsetts enligt direktivet om e-bevisning) i en annan medlemsstat att bevara elektronisk bevisning i avvaktan på en begäran om att uppgifterna ska lämnas ut.